

הדלקת נרות
16:50

צאת השבת
17:51

שולחן שבת שירה - לפרשת בשלח – ט"ו בשבט מאת הרב אילן אלסטר רב בית הספר

תוכן מקוצר של נושאים מהפרשה:הנושא המרכזי של הפרשה הוא קריעת ים סוף ושירת הים. עם ישראל יוצא ממצרים ומיד מופיע המשבר – הנסיון הראשון. פרעה רודף אחרי עם ישראל עם חייליו הנוסעים בסוסים ורכבי מלחמה. עם ישראל נמצא במצב בלתי אפשרי "דרך ללא מוצא". עם ישראל צועקים אל ה' ואז מופיע ההצלה: הים נבקע לשנים, ישראל עוברים בין גזרי ים סוף, מצרים רודפים אחריהם ואז המים חוזרים למצבם הטבעי להיות אחד, ומכסים על פרעה וחילו שטובעים בים. משה ובני ישראל אומרים שירה במעמד גדול זה. אחרי הנס הגדול מופיע נסיון שני, לישראל אין מים לשתות ותגובת העם "וַיִּלְנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה וְעַל אֹהֶי מִי־נִשְׁתָּה". ה' מורה למשה להשליך עץ למים שהיו במקום ששמו מרה, והמים המרים הופכים להיות מתוקים. הנסיון השלישי הוא במדבר סין. לעם ישראל אין לחם לאכול, תגובת העם: תלונות, והקב"ה עושה להם נס באמצעות המן שירד להם בכל תקופת המדבר עד שנכנסו לארץ ישראל. הנסיון הרביעי הוא ברפידיים שם אין לעם ישראל מים לשתות. עם ישראל מתלונן ומשה מצטווה להכות בצור שממנו יוצאים מים לעם ישראל. הפרשה מסתיימת במלחמה עם עמלק שבא להלחם בישראל ללא סיבה. יהושע מנצח במלחמה עם עמלק, כאשר משה מסייע לו בתפילה.

רעיון מהפרשה: נאמר בפרשה "התיצבו וראו את ישועת ה'". אדם צריך לדעת שיש דברים שהוא איננו מסוגל לחזות בהם מראש, כי אין לו את "המשקפת" הנדרשת לכך. אנחנו נתקלים בבעיה ונראה לנו שלא נוכל לצאת ממנה, כמו נמלה שסוחבת גרגיר קטן של חיטה ונתקלת בגבשושית חול קטנה וחושבת שיש לפניה מחסום ענק. אנחנו צריכים להתרגל לעובדה **שהעולם לא מתחיל ולא נגמר בגובה העיניים שלנו**, צריך להסתכל קדימה ולמעלה "דע מה למעלה ממך". אדם צריך לעשות את המעשים הטובים והישועה תבוא. מסופר במדרש קהלת רבה על התנא בר קפרא שהלך ליד חוף ימה של קיסריה וראה אניה שטבעה בים. תוך כדי שהוא צופה בטביעת האניה הוא רואה אדם שניצול מהטביעה והיה נראה במצב עלוב ביותר. בר קפרא ניגש אליו ונתן לו שני סלעים – סכום כסף גדול בתקופה ההיא. לאחר מכן הזמין בר קפרא את האיש לביתו, נתן לו לאכול ולשתות וכאשר האיש התכוון לצאת מביתו הוא העניק לו עוד שלושה סלעים. לאחר אותו ארוע עבר זמן רב וחבורת יהודים נפלה בשבי של חייליו של הקיסר הרומאי ששלט באותה תקופה. בר קפרא שהיה נחשב כמקורב למלכות נבחר לצאת לארמון הקיסר כדי לנסות לשכנעו לשחרר את היהודים. בר קפרא לקח סכום גדול של 500 סלעים כדי לשחד את הקיסר. כאשר הוא נכנס לארמון הוא פוגש את אחד השרים. אותו שר בראותו

את בר קפרא קם לכבודו. מיד התברר לבר קפרא שהשר הנכבד הוא אותו האיש שניצל מטביעת הספינה, בר קפרא עזר לו בעת צרה, ובמשך הזמן עלה לדרגה של שר אצל הקיסר הרומאי. כאשר הוא הבין מדוע בר קפרא הגיע לארמון הקיסר, הוא אמר לבר קפרא שחמש מאות הסלעים נתונים לו במתנה והוא ישחרר את כל היהודים, וזאת כגמול על החסד שעשה לו בר קפרא באותה העת. מסיים המדרש את הסיפור בפסוק: "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו".

סיפור הפרשה - "ויאמינו בה' ובמשה עבדו" – אמונה וחלוקת תעודות
פעם הגיע רבי ישראל מסלנט מחולל תנועת המוסר לעיר אחת וגילה שבעל בית המלון בו התאכסן בקביעות, שינה את דרכו והתחיל לזלזל בתורה ומצוות. לשאלת הרב לסיבת הדבר השיב האיש, שלפני כמה ימים התאכסן בבית המלון אדם שכופר בשכר ועונש על מצוות ועבירות שהם יסוד התורה והאמונה שלנו, ולחזק את דבריו הוא אכל נקניק טרף ואמר לבעל המלון שאם יש שכר ועונש הקב"ה צריך להעניש אותו שהנקניק יכנס לגרון והוא יחנק. לאיש הכופר לא קרה כלום ואמונתו של בעל בית המלון התערערה כתוצאה מכך. רבי ישראל לא אמר כלום ונכנס לחדרו. אחרי כמה דקות הגיע בתו של בעל המלון ובישרה לאביה שהיא קבלה תעודת הצטיינות במוסיקה על נגינתה בפסנתר. רבי ישראל פנה לילדה ובקשה ממנה לנגן לפניו כדי שיוכל לראות מקרוב את ידיעותיה במוסיקה. הילדה סירבה לנגן. רבי ישראל קרא לאבי הבת וסיפר לו שהילדה לא מתנהגת יפה ושהיא סירבה לבקשתו לנגן לפניו. האב פנה אל בתו ושאל אותה מדוע היא נהגה כך עם הרב הצדיק. הבת אמרה שדרישתו של הרב היא בלתי הגיונית ובלתי נימוסית. מדוע היא צריכה לעמוד פתאום ולנגן לפני בני אדם כדי להוכיח את כישוריה? לשם מה צידו אותי בתעודת הצטיינות? לא כדי להוכיח את כישורי הנגינה שלי? כדי שמי שירצה לדעת את הכישרון המוסיקלי שלי יסתכל בתעודה!!
תשובתה של הבת מצאה חן בעיני האב. רבי ישראל מסלנט פנה אל האבא ואמר לו שתשובת הילדה יכולה לשמש מענה לספיקות שלו באמונה. הקב"ה הוכיח לעיני כל העמים את כוחו לעשות ניסים גדולים ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף. הקב"ה גם העניק לנו תעודה והיא התורה הקדושה המספרת על בין היתר על הניסים ביציאת מצרים. כמו כן הקב"ה הוכיח את יכולתו לשלוט בעולם ולעשות ניסים ע"י אליהו בהר הכרמל, בימי מרדכי ואסתר, במלחמת החשמונאים ובהסטוריה של עם ישראל. היעלה על הדעת שבגלל כל מיני כופרים שיטענו שאינם מאמינים בה', ישנה הקב"ה סדרי בראשית כדי להוכיח שיש מנהיג לעולם? ואם יבוא אדם ויאכל בשר טרף כדי להראות שהקב"ה לא עושה לו כלום ואין שכר ועונש, היש הגיון בדבר להאמין לו, אחרי שניתנה ה"תעודה" – התורה שבה יש תשובות לכל השאלות? תשובתו של רבי ישראל היתה מוחצת ובעל המלון נאלם דום. לא היתה תו תשובה על דברי הרב.

מדיני ט"ו בשבט - הלכות ברכות

בט"ו אנחנו אוכלים סוגים שונים של פירות וירקות ומברכים עליהם. יש לדעת את ההלכות הנוגעות לכך. להלן נתייחס לחלק מהענינים:

א. השנה ט"ו בשבט חל בליל שבת, המנהג הנכון לעשות קידוש לאכול המוציא ואם ירצה, יברך על פירות ט"ו בשבט בסיום הסעודה.

ב. אפשרות נוספת: לברך ברכת המזון ואחרי ברכת מזון לעשות "סדר ט"ו בשבט" ולברך את הברכות שמברכים על הדברים שאוכלים בט"ו בשבט.

א. כתב בשולחן ערוך אורח חיים סימן ריא - סעיף א: "היו לפניו מיני פירות הרבה, אם ברכותיהם שוות ויש ביניהם ממין שבעה, מקדים מין שבעה אף על פי שאינו חביב כמו המין האחר.

דוגמא: תפוח חביב יותר מזית, מברך על הזית שהוא מין שבע ופותר את התפוח.

ב. שולחן ערוך שם: ואם אין ביניהם ממין שבעה, מקדים החביב.

ג. שולחן ערוך שם: ואם אין ברכותיהם שוות, אפילו יש בהן ממין שבעה כגון צנון וזית, איזה מהם שירצה יקדים ואפילו אינו חביב; ויש אומרים שגם בזה צריך להקדים החביב; ונקרא חביב המין שרגיל להיות חביב עליו, אפילו אם עתה חפץ במין השני.

ג.מה דין אם אדם הקדים לברך בורא פרי האדמה כי הוא חביב עליו יותר מפרי שברכתו בורא פרי העץ.
האם בורא פרי האדמה פוטר את בורא פרי העץ?
כתב בספר כף החיים: כיון שאיננו מתכוון לפטור את בורא פרי העץ בברכת בורא פרי האדמה צריך לחזור ולברך בורא פרי העץ.

ה.ברכת שהחיינו על פרי חדש היתה צריכה להאמר על פי הגמרא בזמן שרואים את הפרי על העץ, אך נהגו כיום לברך בשעת האכילה. אמנם אם בירך בשעת ראיית הפרי החדש שנמצא העץ לא מברך שוב על האכילה. באתרוג הברכה היא בשעת קיום מצות נטילת לולב, ולכן כיון שברכת שהחיינו קודם האכילה לא צריך לברך שוב בשעת האכילה, וכן כתב בספר לקט יושר ובשאלות ותשובות האלף לך שלמה. אלא שבנות ספרדיות לא מברכות על נטילת לולב בסוכות כי זו מצות עשה שהזמן גרמא, ולפיכך היה מקום לומר שבת שלא ברכה שהחיינו בזמן נטילת לולב תוכל לברך שהחיינו על אכילת האתרוג, אלא שכתבו הפוסקים שכיון שאתרוג הוא פרי מיוחד "שדר באילנו משנה לשנה", כלומר עץ רב שנתי לא מברכים בכל מקרה שהחיינו על האתרוג, ועל כן תברך שהחיינו על פרי חדש ותוכל בברכה גם על האתרוג.